

21. 5. 2019

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Výhrada práva dovolat se neúčinnosti právního jednání

Základní otázkou, která vyvstane na mysli věřitele, když se dlužník začne zbavovat svého majetku je, jakým způsobem mu v tom může zabránit. Klasickým institutem občanského práva k tomu sloužícím byla odporovatelnost, jež byla nahrazena relativní neúčinností. Pro tu je však základní podmínkou časový aspekt - zákonem pevně stanovená lhůta a nově také výslovně splatnost pohledávky věřitele. Zákonem stanovená lhůta však může uplynout ještě předtím, než pohledávka věřitele nabude vykonatelnosti, což by věřiteli znemožnilo následně namítat relativní neúčinnost takového jednání dlužníka.

Jakým způsobem by se tedy měl zachovat věřitel s pohledávkou, jejíž splatnost v době učinění úkonu dlužníka zkracujícího uspokojení věřitele je ještě v nedohlednu? Jakým způsobem může zabránit promlčení práva na podání odpůrcí žaloby?

Dle předchozího občanského zákoníku z roku 1964 byl věřitel i v případě, že se jeho pohledávka nestala vymahatelnou (dle současné terminologie vykonatelnou), ve lhůtě pro podání odpůrcí žaloby nucen tuto odpůrcí žalobu přesto podat. To však mělo za následek, že soud na základě odpůrcí žaloby zahájené řízení přerušil a v řízení se pokračovalo až po nabytí vymahatelnosti. Tímto postupem došlo k zachování zákonem stanovené lhůty pro podání odpůrcí žaloby.

V souladu s ustanovením § 593 současného občanského zákoníku není už dnes věřitel nucen pro zachování lhůty podat odpůrcí žalobu ještě před nabytím vykonatelnosti jeho pohledávky. Nově totiž věřitel může dříve, tedy než se stane jeho pohledávka vykonatelnou, si vyhradit právo dovolat se neúčinnosti právního jednání tím, že výhradu oznámí osobě, vůči které se neúčinnosti právního jednání může dovolat, tedy typicky osobě, na niž dlužník převedl svůj majetek. Výhradou věřitel oznamuje třetí osobě, že hodlá odpůrcí žalobou napadnout dlužníkovu jednání vůči ní, a to takové jednání, které věřitele zkracuje. Po oznámení výhrady věřiteli lhůta k dovolání se neúčinnosti právního jednání neběží, dokud se pohledávka nestane vykonatelnou.

Věřitel je oprávněn učinit výhradu třemi způsoby, a to prostřednictvím notáře, exekutora či soudu. Obsah výhrady by však měl ve všech případech být totožný, kdy by výhrada měla obsahovat alespoň označení subjektů, tedy věřitele, dlužníka a osoby vůči níž je výhrada činěna, specifikaci odporovaného právního jednání a pohledávky věřitele včetně uvedení důvodu, proč se věřitel rozhodl výhradu učinit.

Doručení prostřednictvím soudu upravuje ustanovení § 354 OSŘ. Dle tohoto ustanovení může každý požádat okresní soud, aby doručil jeho oznámení o výhradě práva dovolat se neúčinnosti právního jednání tomu, proti kterému se neúčinnosti právního jednání může dovolat. Dle druhého odstavce uvedeného ustanovení buď soud o žádosti sepiše protokol a oznámení o výhradě doručí označené osobě, nebo v případě, že žadatel nepředá soudu spolu se žádostí oznámení o výhradě, jej může učinit do protokolu přímo u soudu. V takovém případě soud doručí daný protokol. Oznámení se přikládá jako příloha žádosti adresované na soud, v níž věřitel stručně požádá o přeposlání oznámení o výhradě a označí dlužníka a třetí osobu. S ohledem na skutečnost, že soud při doručování výhrady figuruje pouze jako prostředník, je soud ohledně adresy vázán pokyny věřitele a neuplatní se procesněprávní pravidla pro doručování obsažená v OSŘ. Otázka řádného doručení bude případně posuzována v navazujícím řízení o neúčinnosti předmětného právního jednání.

Další alternativy vychází z ustanovení § 94b notářského řádu, potažmo § 76d exekutorského řádu, dle nichž notář či exekutor doručí na žádost věřitele oznámení věřitele o jeho výhradě práva dovolat se neúčinnosti právního jednání tomu, koho věřitel označil za osobu, vůči níž se neúčinnosti právního jednání může dovolat. I v tomto případě exekutor či notář vystupuje jako pouhý zprostředkovatel doručení a nedochází z jejich strany k přezkumu správnosti adresy či oprávnění učinit výhradu vůči označené osobě. Takové skutečnosti by případně posuzoval až soud v rámci navazujícího řízení po podání odpůrcí žaloby.

Pokud jde o náklady věřitele spojené s touto výhradou, tak rozhodne-li se věřitel doručit oznámení prostřednictvím notáře či exekutora, bude s tím spojen poplatek ve výši 1.000 Kč, v případě sepsání oznámení do protokolu 2.000 Kč. Obrátí-li se však věřitel s žádostí o doručení oznámení na soud, je povinen soudu uhradit soudní poplatek rovnou ve výši 2.000 Kč.

Závěrem:

Výhrada práva dovolat se neúčinnosti právního jednání představuje významný nástroj pro bdělé věřitele sloužící k udržení dobytosti jejich pohledávek. Učiněním této výhrady může věřitel předejít nemilé situaci, že v okamžiku, kdy se jeho pohledávka stane vykonatelnou, již dlužník nebude vlastnit dostatečný majetek k jejímu uspokojení. Věřitel by však měl být při činění výhrady obezřetný, zda výhradu prostřednictvím pověřených subjektů činí vůči správné osobě a zda má správnou adresu, neboť v případě, že by nedošlo k řádnému doručení výhrady správné osobě, by se věřitel při následném podání odpůrcí žaloby marně domáhal zachování lhůty.

Mgr. Matěj Černý,
advokátní koncipient

[FORLEX s.r.o., advokátní kancelář](#)

Poděbradova 2738/16
Ostrava 702 00

Tel.: +420 596 110 300
e-mail: info@forlex.cz

Další články:

- [Konec „severních ateliérů“? Nový stavební zákon otevírá dveře k rekolaudaci ubytovacích jednotek na plnohodnotné byty](#)
- [Oceňování nemovitosti a přiměřená náhrada při zrušení spoluvlastnictví](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 33.: Prevence střetu zájmů \(jednatel × společnost\)](#)
- [Úročení jistoty \(kauce\), kterou skládá podnájemce nájemci - II. díl](#)
- [Když obecní pozemky již nemusí být obecní - institut mimořádného vydržení v obecním právu](#)
- [Střet zájmů členů volených orgánů obchodních korporací: pravidla, proces a následky](#)
- [Dvě kiwi denně: EU schválila první zdravotní tvrzení pro čerstvé ovoce](#)
- [Nová „tlačítková“ povinnost pro e-shopy](#)
- [Digital Omnibus: Revoluce v datech, nebo jen nová zátěž pro podnikatele?](#)
- [Darování pro případ smrti nemovité věci zapsané v katastru nemovitostí a určení výše odměny soudního komisaře](#)
- [Flotilová novela: Kdo a kdy musí nově získat licenci k distribuci pojištění?](#)